

1η Απριλίου 1955-59

Όνομα:

Η θυσία του Κυριάκου Μάτση

Στις 17 του Νοέμβρη το 1958, το απόγευμα, σαράντα στρατιώτες κατέβηκαν ένα χιλιόμετρο έξω από το Δίκωμο κάθισαν εκεί για 2 μέρες .

Στις 19 του Νοέμβρη, το πρωινό, οι Άγγλοι μπήκαν στο σπίτι που ήταν το κρησφύγετο του Κυριάκου Μάτση και των δυο συντρόφων του.

Άγγλος αξιωματικός: (χτυπά δυνατά την πόρτα) Ανοίξτε... ανοίξτε αμέσως την πόρτα.

Γυναίκα: (ανοίγει φοβισμένα) Εντάξει, ανοίγω... Μα τι θέλετε;

Άγγλος αξιωματικός: (Ορμά μέσα με τους στρατιώτες, γυρίζει και τους λέει) Ψάξτε σε κάθε γωνιά του σπιτιού. Όταν βρείτε το Μάτση να μου τον φέρετε εδώ.

Γυναίκα: (ταραγμένη) Μα ποιον ψάχνετε να βρείτε; Δεν υπάρχει κανένας εδώ.

Άγγλος αξιωματικός: (αυστηρά) Σταμάτα να μας λες ψέματα, γυναίκα. Ξέρουμε πως κρύβετε σ' αυτό εδώ το σπίτι. Πες μας λοιπόν πού κρύβεται;

Άγγλος στρατιώτης: Κύριε λοχαγέ, δε βρήκαμε κανένα στο σπίτι.

Άγγλος αξιωματικός: (απογοητευμένα) Καλά, λοιπόν. Φεύγουμε, μα θα ξαναρθούμε.

Οι Άγγλοι έφυγαν απογοητευμένοι.

Γυναίκα: Τα καταφέραμε παιδιά μου. Το κρησφύγετο είναι πάρα πολύ καλό και δεν πρόκειται να σας βρουν.

Μάτσης: Καλύτερα, όμως, να φύγουμε απ' εδώ. Αν μας βρουν εδώ θα τιμωρήσουν κι εσένα.

Γυναίκα: Μα δεν μπορείτε να φύγετε. Το χωριό είναι περικυκλωμένο. Αν βγείτε έξω θα σας πιάσουν.

Το απόγευμα ήρθαν ξανά οι Άγγλοι και στάθηκαν ακριβώς πάνω από το στόμιο του κρησφύγετου.

Άγγλος αξιωματικός: (με ανυπομονησία) Εμπρός λοιπόν, σκάψετε σ' αυτό εδώ το σημείο. Εδώ από κάτω βρίσκεται το κρησφύγετο. (οι Άγγλοι αρχίζουν να σκάβουν) Οι Άγγλοι στρατιώτες άρχισαν να το χτυπούν με τσάπες για να το σπάσουν, ώσπου φάνηκε το σκοτεινό, υγρό δωμάτιο με τους τρεις ήρωες. Κάποιος τους φώναξε ελληνικά:

Άγγλος στρατιώτης: Ε, Μάτση, παραδόσου!

Άγγλος στρατιώτης: Ε, Μάτση, παραδόσου!

Μάτσης: Όχι! Δεν παραδίδομαι.

Οι δυο σύντροφοι του Μάτση, υπακούοντας στην εντολή του ομαδάρχη τους, πήδηξαν έξω. Οι Άγγλοι τους συνέλαβαν.

Άγγλος στρατιώτης: Κυριάκο Μάτση, έβγα έξω!

Μάτσης: Αν θα βγω, θα βγω πυροβολώντας. Δε θα με βγάλετε ζωντανό από δω μέσα. Ελάτε, αν τολμάτε, να με βγάλετε!

Οι Άγγλοι ρίχνουν χειροβομβίδες στο κρησφύγετο. Θόρυβος, καπνοί.

Ο Μάτσης δε ζούσε πια... Σφράγισε τους αγώνες του με τη θυσία του. Τ' όνειρό του – έλεγε συχνά στους φίλους του – ήταν να πέσει για την Ελλάδα. Κι έπεσε!

Ο Κυριώκος Μάτσης γράφει γράμμα στους γονείς του

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΛΙΟΠΕΤΡΙ

Τέσσερις άντρες της **Ε.Ο.Κ.Α.**, ο *Φώτης Πίπτας* (που ήταν δάσκαλος), ο *Ηλίας Παπακυριακού*, ο *Ανδρέας Κάρυος* και ο *Χρήστος Σαμάρας*, πήγαν στο *Λιοπέτρι*, για να εκπαιδεύσουν μέλη της οργάνωσης στη χρήση των όπλων. Ήταν 30 Αυγούστου του 1958. Η εκπαίδευση θα τελειωνε σε 2 περίπου μέρες κι αυτοί θα έφευγαν.

Δυστυχώς, όμως, το χωριό περικυκλώθηκε από τον αγγλικό στρατό. Οι τέσσερις αγωνιστές έκαναν δυο απόπειρες, για να διαφύγουν. Πρώτα περπατητοί κι ύστερα με αυτοκίνητο. Απότυχαν και τις δυο φορές. Αντάλλαξαν πυροβολισμούς με τους στρατιώτες. Υποχρεώθηκαν να οπισθοχωρήσουν και να καταφύγουν στον αχυρώνα του *Παναγιώτη Καλλή*. Εκεί κρύφτηκαν.

Οι Άγγλοι έκαναν έρευνες από σπίτι σε σπίτι. Έψαξαν και στον αχυρώνα, μα δεν τους βρήκαν. Επέστρεψαν λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Ήταν φανερό πως είχαν προδοθεί. Ο αχυρώνας περικυκλώθηκε στενά.

Στις 2 του Σεπτέμβρη, γύρω στις 8.30 το πρωί άρχισε άγρια μάχη, που συνεχίστηκε για πολλές ώρες. Οι Άγγλοι στρατιώτες μάταια προσπαθούσαν να μπουν. Στο μεταξύ έριξαν βενζίνη στον αχυρώνα κι έβαλαν φωτιά. Οι λεβέντες μας τότε όρμησαν έξω πυροβολώντας, μα έπεσαν νεκροί.

Η ώρα ήταν δύο μετά το μεσημέρι. Τα ηρωικά μας παλικάρια κείτονταν άψυχα στην αυλή του αχυρώνα. Μα οι ψυχές τους φτερουγίζουν περήφανα, γιατί ξέρουν πως έκαναν το χρέος τους προς την πατρίδα.

Εργασίες:

A. Συμπλήρωσε:

Τέσσερις αγωνιστές της πήγαν στο χωριό
..... για να εκπαιδεύσουν τα μέλη της
οργάνωσης στη
Οι Άγγλοι περικύκλωσαν το χωριό τα μεσάνυχτα της
.....
Υποχρεώθηκαν να καταφύγουν σε ένα
Οι Άγγλοι έκαναν από σπίτι σε σπίτι.
Στις του γύρω στις 8:30 το πρωί, άρχισε
άγρια
Γύρω στις 2 το μεσημέρι, οι Άγγλοι έριξαν στον
αχυρώνα και έβαλαν Οι λεβέντες μας όρμησαν
έξω μα έπεσαν

B. Γράψε Ορθό ή Λάθος:

- Οι τέσσερις ήρωες σκοτώθηκαν στα βουνά του Μαχαιρά.
- Ο Φώτης Πίπτας ήταν δάσκαλος.
- Το χωριό περικυκλώθηκε από τον τουρκικό στρατό.
- Τα τέσσερα παλικάρια θυσιάστηκαν στις 2 του Σεπτεμβρίου.
- Οι ήρωες του Λιοπετρίου είχαν προδοθεί.

Γ. Αντιστοίχισε σωστά τα ονόματα:

Ηλίας	☐	• Σαμάρας
Φώτης	☐	• Κάρυος
Χρίστος	☐	• Παπακυριακού
Ανδρέας	☐	• Πίπτας

Ο Λευτέρης γίνεται μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.

Για να γίνει κάποιος μέλος της Ε.Ο.Κ.Α. έπρεπε πρώτα να τον εγγυηθούν για τον πατριωτισμό και την εχεμύθειά του άλλα μέλη της Ε.Ο.Κ.Α.

Τρία μέλη της Ε.Ο.Κ.Α. προσεγγίζουν το Λευτέρη, ένα παλικάρι που αγαπά την πατρίδα του και είναι έτοιμος να θυσιάσει γι' αυτήν. Του μιλούν για την οργάνωση και τον ρωτούν αν θέλει να ενταχθεί στην Ε.Ο.Κ.Α.

1ο μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.: Τι λες Λευτέρη, νομίζεις ότι μπορείς να ενταχθείς στην Ε.Ο.Κ.Α.;

2ο μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.: Είσαι αποφασισμένος να δώσεις και τη ζωή σου ακόμη για το σκοπό αυτό;

3ο μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.: Χωρίς ποτέ να προδώσεις το παραμικρό από τα μυστικά του αγώνα;

Λευτέρης: Και βέβαια είμαι, φίλοι μου! Έτοιμος όσο ποτέ.

Ο Λευτέρης οδηγείται στην εκκλησία, βάζει το χέρι στο Ευαγγέλιο και ορκίζεται.

Λευτέρης: **Ορκίζομαι εις το όνομα της Αγίας Τριάδος ότι:**

1. Θα αγωνιστώ με όλες μου τις δυνάμεις για την απελευθέρωση της Κύπρου από τον Αγγλικόν ζυγόν, θυσιάζοντας και αυτήν την ζωήν μου.
2. Δεν θα εγκαταλείψω τον αγώνα με οιονδήποτε πρόσχημα παρά μόνον όταν διαταχθώ από τον Αρχηγό της Οργάνωσης και αφού εκπληρωθεί ο σκοπός του αγώνα.
3. Αν συλληφθώ, θα τηρήσω απόλυτην εχεμύθεια τόσον για τα μυστικά της Οργάνωσης όσον και για τα ονόματα των συμμαχητών μου, έστω και εάν βασανιστώ για να ομολογήσω.

4. Εάν παραβώ τον όρκο μου θα είμαι ΑΤΙΜΟΣ και άξιος πάσης τιμωρίας.

(Οι αγωνιστές αγκαλιάζονται)

1ο μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.: Συγχαρητήρια Λευτέρη.

2ο μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.: Ας αγωνιστούμε όλοι μαζί για την ελευθερία της Πατρίδας μας!

3ο μέλος της Ε.Ο.Κ.Α.: Ζήτω η Ε.Ο.Κ.Α.!!!

Τι εύχεται ο Λευτέρης;

.....

.....

.....

.....

.....

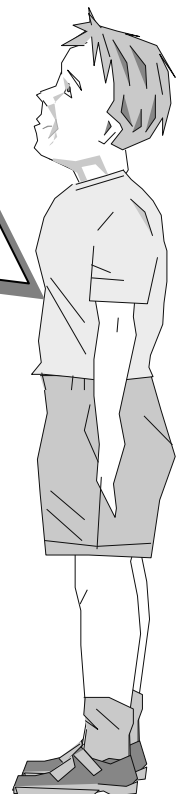
.....

.....

.....

.....

.....

Πετράκης Γιάλλουρος

Στις 7 Φεβρουαρίου 1956 έγινε διαδήλωση μαθητών στην Αμμόχωστο. Μια ομάδα από 200 μαθητές βρισκόταν στο δρόμο και φώναζε συνθήματα. « Ε-Ο-Κ-Α, Ε-Ο-Κ-Α, Έ-Έ-Έ-νω-ση, Έ-Έ-Έ-νω-ση» .

Αρχηγός και σημαιοφόρος ήταν ο Πετράκης Γιάλλουρος. Ανεμίζοντας περήφανα τη γαλανόλευκη, προχωρούσε αγέρωχος.

Καταστηματάρχης: Μπράβο, λεβέντες μου. Και τι δε θα' δινά για να 'χα τα νιάτα σας!

Περαστική γυναίκα: Τες ευχές του Θεού και της Παναγιάς να 'χετε παιδιά μου.

Πλησιάζουν δυο Άγγλοι.

Μαθητής 1: Έρχονται οι Εγγλέζοι.

Μαθητής 2: Γρήγορα, πάρτε πέτρες να τους ρίξουμε. Τώρα θα δείτε τι σημαίνει νιάτα της Κύπρου, παλιοεγγλέζοι.

Οι διαδηλωτές τους λιθοβολούν. Ένας Άγγλος τραυματίζεται σοβαρά.

Εκείνη τη στιγμή φτάνουν πολλοί Άγγλοι στρατιώτες.

Γιάλλουρος: Προσέχετε, έρχονται κι άλλοι Εγγλέζοι.

Άγγλος λοχίας: Εφόσον θέλουν αγριάδες θα τις έχουν. Πυροβολήστε μερικούς για να φοβηθούν και να φύγουν.

Μια σφαίρα τραυματίζει στο χέρι τον ηρωικό σημαιοφόρο.

Γιάλλουρος: (κραυγή πόνου) Αχχχχ. Κώστα, με πυροβόλησαν στο χέρι. Πάμε να φύγουμε πριν μας σκοτώσουν όλους οι Άγγλοι.

Ο Πετράκης προχώρησε για να φύγει. Δεν πρόλαβε, όμως. Οι Άγγλοι πυροβόλησαν ξανά. Ο μαρτυρικός έφηβος κτυπήθηκε στην καρδιά. Ξεψύχησε. Οι τελευταίες του λέξεις πριν πεθάνει ήταν :

Γιάλλουρος: «Ζήτω η Ένωση».

Γράφω συνθήματα για τον Αγώνα

.....

.....

.....

.....

Στέλιος Μαυρομάτης

Νύχτα... 20 προς 21 του Σεπτεμβρη 1956.

Στις 12 τα μεσάνυχτα ο ιερέας Παπαντώνιος Ερωτοκρίτου, που πήγε στις φυλακές για να μεταδώσει τη Θεία Κοινωνία στους μελλοθάνατους Στέλιο Μαυρομάτη, Ανδρέα Παναγίδη και Μιχαήλ Κουτσόφτα, ακούει τους Νεομάρτυρες της Κύπρου να ψάλλουν

στο κελλί τους το **«Τη Υπερμάχω»** Έπειτα επικρατεί ησυχία. Στη μία παρά τέταρτο ακούει βιαστικά τα βήματα των Άγγλων. Ο Παναγίδης

φωνάζει με όλη τη δύναμή του: **«Ήρτασιν παιδιά»**. Κι όλοι μαζί ψάλλουν τον Εθνικό Ύμνο.

Οι μελλοθάνατοι οδηγούνται στην αγχόνη. Ο ιερέας αφουγκράζεται μέσα στη σιγή της νύχτας. Ακούει μια δυνατή φωνή **«Γεια σας παιδιά, ζήτω η Ελευθερία»**.

Όταν ο Μαυρομάτης έφθασε στην αγχόνη, φώναζε:

— **Σκοτώστε με... Δε σας φοβούμαι... Είναι πολλοί άλλοι πίσω μου που θα πάρουν το αίμα μου...**

Σε λίγο οι τρεις νέοι γίνονταν Αθάνατοι Ήρωες...

Ο Στέλιος Μαυρομάτης γεννήθηκε στο χωριό Λάρνακα της

στον Άγιο Δομέτιο. Όταν απαγχονίστηκε ήταν 23 χρόνων.

Σκέψεις του Μαυρομάτη πριν τον απαγχονίσουν

[illegible]